

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden m. m.; given Stockholms slott den 10 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Meurling anför:

I skrivelse den 28 januari 1928 har *järnvägsstyrelsen* framlagt förslag om försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter och fastighetsdelar, som ej äro eller beräknas komma att bliva för statens järnvägar erforderliga.

De områden, som sålunda ifrågasatts till avyttring, hava angivits i en förteckning, som torde få såsom bilaga fogas till dagens statsrådsprotokoll.

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 60 häft. (Nr 74.)

I anslutning till denna förteckning anför styrelsen:

På grund av under senare åren vidtagna ändringar i banbevakningsindelingen vid statens järnvägar hade ett avsevärt antal bostäder för banbevakningspersonal utefter de olika statsbanelinjerna blivit överflödiga. En del av de sålunda ledigblivna banvaktsstugorna hade flyttats till annan plats, men beträffande den övervägande delen vore en flyttning på grund av husens beskaffenhet eller av andra orsaker icke ekonomiskt fördelaktig. Verkställd utredning hade visat, att för närvarande cirka 130 banvaktsstugor vore för statens järnvägar obehövlige. Dessa stugor, av vilka så gott som alla vore av äldre typ och innehölle 1 rum och kök, stode nu i stor utsträckning tomma. Av de övriga vore många uthyrda till enskilda eller till någon vid statens järnvägar anställd person. Då anledning att bibehålla dylika stugor i statens järnvägars ägo icke föreläge, hade järnvägsstyrelsen ansett sig böra hemställa om utverkande av riksdagens medgivande till försäljning av stugorna jämte tillhörande markområden.

De lediga banbevakningsbostäderna vore endast till sitt antal angivna i förenämnda förteckning. Det syntes nämligen styrelsen önskligt att icke vara bunden vid viss stuga, då det vid tillfälle till försäljning kunde vara av vikt att av tvenne för statens järnvägars behov lika välbelägna stugor kunna sälja den, som för köparen vore mest begärlig.

Genom ändrade dispositioner av personalen, bostadsbristens hävande å de flesta av statens järnvägar berörda orter och andra orsaker hade vidare ej mindre en del bostadshus än även åtskilliga för uppförande av dylika hus avsedda tomter blivit för sitt ändamål obehövlige. Järnvägsstyrelsen föreslog nu försäljning av några dylika hus — jämte ett s. k. överliggningshus — ävensom några tomter, som vid skilda tillfällen av olika anledningar kommit i statens järnvägars ägo.

Vidare hade styrelsen i detta sammanhang ansett lämpligt anhålla om försäljningsmedgivande rörande ett antal andra markområden, huvudsakligen av mindre värde, såsom förutvarande eller icke i bruk tagna banvaktsstugotomter, uttömda grustag, sidotag m. m.

Beträffande de i förteckningen upptagna områden av större värde har styrelsen därjämte lämnat följande redogörelse:

I distriktet.

Området vid Sparreholm. Bostadshus nr 9 A uppfördes på sin tid — 1860-talet — för bedrivande av gästgiverirörelse. Denna rörelse vore numera nedlagd, och förhyrdes större delen av huset av den forne gästgivaren, vilken nu därifrån bedreve åkerirörelse. I huset hade jämväl en stationskarl tjänstebostad, som vid eventuell försäljning kunde utbytas mot annan sådan. Det innehölle en lägenhet om 3 rum och kök och en om 2 rum och kök.

Området vid Katrineholm. Hus nr 8 vore ett år 1907 inköpt hus, vari s. k. överliggningsrum anordnats. Då möjlighet förefunnes att i annan statens järnvägars fastighet anordna erforderligt antal sådana rum, funne styrelsen det för statens järnvägar fördelaktigast om huset kunde till skäligt pris försälas. Byggnaden inrymde fem bostadslägenheter, varav två om 2 rum och kök och tre om 1 rum och kök, samt 35 överliggnings- och förrådsrum.

Området vid Hallsberg. Huset nr 9 Q inköptes för beredande av expeditionslokaler och bostad åt arbetschefen för byggandet av Hallsbergs rangerbangård och dubbelspåret Hallsberg—Laxå. Sedan nämnda arbeten numera vore utförda och personalbeståndet även av andra orsaker minskat på platsen samt än ytterligare torde komma att inskränkas, funne styrelsen det ifråga-

varande huset vara för statens järnvägar obehövt. I huset finnes två lägenheter om 4 rum och kök och 2 enkelrum.

Området vid Frövi. Bostadshus nr 9 B, med två lägenheter om 2 rum och kök samt en om 1 rum och kök, vore visserligen för närvarande bebott av tjänstemän, men då erforderligt antal lägenheter finnes lediga i andra statens järnvägars hus, vilka i följd av sitt läge icke borde försäljas, funne styrelsen sig böra föreslå huset till försäljning.

Området vid Snyten. Bostadshus nr 9 B, innehållande en lägenhet om 2 rum och kök och en om 1 rum och kök, borde försäljas, då det ej erfordrades för att bereda tjänstebostäder åt statens järnvägars personal.

Området vid Åby. Bostadshuset nr 9 F, som innehölle en lägenhet om 5 rum och kök och en om 2 rum och kök, hade inköpts i samband med förvärv av mark för sammanförande av de båda norrifrån kommande banlinjerna till Åby nya järnvägsstation år 1912. Efter alla personalindragningar och försäljningar av hus å Åby gamla station till järnvägsmän hade det uppstått svårighet att hyra ut lägenheterna. Huset borde därför såsom obehövt försäljas.

II distriktet.

Områden vid Falköping-Ranten. Tomterna vore bildade av mark, som vid markbyte år 1904 överlätits till statens järnvägar. Den mark, statens järnvägar avstode, behövde samhället för ordnandet av sin stadsplan. Efter driftens omläggning å västra stambanan kunde tomterna icke beräknas bliva för något statens järnvägars ändamål erforderliga.

Områden vid Kristinehamn. Tomterna nr 7 och 8 i kvarteret Uroxen vore bildade av mark, som i samband med statens förvärv av den Mora—Vänerns järnvägsaktiebolag tillhöriga Östra Värmlands järnväg kommit i statens järnvägars ägo.

Områden vid Arvika. Tomterna nr 295 A och 295 B hade år 1920 förvärvats i ändamål att därå uppföra bostadshus. Då bostadsbristen snart nog lättat, hade inga hus uppförts å tomterna. De kunde icke beräknas bliva för något statens järnvägars ändamål behövlige.

Området vid Vansbro. Marken, som inginge i den av staten inköpta Mora—Vänerns järnväg, hade ursprungligen förvärvats, bland annat, för att tjäna industriella ändamål på platsen.

Områden vid Varberg. En del av områdena inginge i fastställd tomtindelning. Statens järnvägar hade vid expropriation för omläggning av ingångslinjen till Varbergs station år 1919 ålagts att lösa samtliga markområdena jämte de båda bostadshusen Platsarna nr 21 och Danielsdal nr 6. Bostadshuset Platsarna nr 21 innehölle tre lägenheter om 2 rum och kök och två lägenheter om 1 rum och kök, alla av betydligt lägre standard än lägenheter i allmänhet i statens järnvägars hus. Bostadshuset Danielsdal nr 6 vore beläget till en del på mark, som statens järnvägar ej borde avhända sig, och till en del på mark, som ingått i tomtindelning. Huset måste således förr eller senare rivas. Båda husen vore delvis uthyrda till enskilda.

III distriktet.

Områden vid Nässjö. Bostadshuset nr 9 H hade inköpts år 1916. Huset, som innehölle fyra lägenheter om 2 rum och kök och två lägenheter om 1 rum och kök, vore i mindre gott stånd och fordrade avsevärda reparationer. Till lägenheterna vore svårt att finna hyresgäster.

Områden vid Killeberg. Bostadshuset nr 9 B, som inköpts år 1918, innehölle fyra lägenheter om 2 rum och kök, av vilka en vore uthyrd till privatperson och en outhyrd.

IV distriktet.

Områden vid Bollnäs. Statens järnvägar ägde här mellan verkstadsområdet och Ljusne älv ett område, som till stor del lämpade sig till byggnadstomter. Området kunde icke beräknas bliva för något statens järnvägars ändamål erforderligt, då det genom allmänna vägen skiljdes från verkstadsområdet. Vidare hade statens järnvägar vid statens förvärv av Dala - Hälsinglands järnväg bekommit det område, varå denna järnvägs verkstäder, lokomotivbangård, tvenne bostadshus och kontorsbyggnad vore belägna. Sedan statens järnvägars äldre anläggningar i någon mån kompletterats, hade numera driften av den förutvarande enskilda banan helt överflyttats dit. I följd härav hade statens järnvägar nu eller framdeles ej något behov av sagda fastigheter och anläggningar, vilka möjligen skulle kunna lämpa sig för någon enskild företagare. Bostadshusen, som innehölle sammanlagt 12 eldstäder, vore på grund av sitt läge ej vidare begärliga som tjänstebostäder. Kontorsbyggnaden hade hittills stått outhyrd.

Området vid Ånge. Då styrelsen år 1918 förvärvat mark i Ånge för uppförande av bostadshus, skedde detta genom förvärv av en hemmansdel i flera skiften. Ett skifte hade genast tagits i anspråk för uppgivet ändamål, men vore en stor del tomtplatser därå ännu outnyttjade. Övrig i detta sammanhang förvärvad mark, därav ett sammanhängande skifte å över 40,000 kvadratmeter, kunde icke beräknas bliva för något statens järnvägars ändamål erforderlig. Skiftet lämpade sig väl för anläggning av egna hem.

V distriktet.

Området vid Trehörningsjö. Lägenheten, som vore bebyggd, hade inköpts genom kontrakt år 1917 för att tillträdas den 1 februari 1919. Då emellertid säljaren nekat att utfärda köpebrev, hade statens järnvägar kommit i besittning av fastigheten först efter det Svea hovrätts dom i målet år 1922 vunnit laga kraft. Vid denna tid hade trafiken och i följd därav personalbehovet vid stationen minskat i sådan grad, att ifrågavarande fastighet icke kommit att tagas i anspråk för sitt ändamål utan hade sedan tillträdet uthyrts till utomstående.

Områden vid Vännäs. Statens järnvägar fyllde numera sitt vattenbehov från samhällets vattenledning, och låge den av statens järnvägar för vattentagning byggda ledningen med pumphus och pumparebostad vid Ume älv endast i reserv. Pumparebostaden, bostadshus nr 9 B, vore således överflödigt och låge såsom tjänstebostad olämpligt till. Vid genomförande av föreslagen stadsplan kunde möjligen nämnda bostadshus jämte en del områden och en obebyggd tomt komma i fråga att försäljas.

Området vid Yttersjön. Bostadshuset nr 9, innehållande en lägenhet om 2 rum och kök, hade uppförts år 1903 som bostad åt pumparen vid en här anordnad vattentagning, men vore numera för sitt ändamål obehövt.

Området vid Malmberget. Malmutlastningen vid Välkommen hade numera upphört. Här belägna bostadshuset nr 9 med tre lägenheter om 1 rum och kök vore i följd härav ej längre behövt för statens järnvägar. Lägenheterna vore nu uthyrda till privatpersoner.

I förevarande skrivelse har järnvägsstyrelsen slutligen anhållit om medgivande att till Lomma municipalsamhälle utan ersättning överlåta statens järnvägar tillhörig andel i den för $\frac{3}{20}$ mantal Vinstorp nr 2 samfällda vägmark, vilken inginge såsom gata i för samhället fastställd stadsplan. Styrelsen har därvid upplyst, att berörda andel icke vore av större värde och

att jämväl övriga delägare i den samfällda vägmarken hade för avsikt att till samhället utan ersättning avstå sina andelar.

Då de till försäljning nu föreslagna fastigheter och fastighetsdelar icke äro eller kunna antagas framdeles bliva erforderliga för statens järnvägar och då desamma ej heller, så vitt är känt, behövas för annat statligt ändamål, torde anledning till erinran mot deras avyttring icke föreligga. Jag vill alltså tillstyrka, att riksdagens medgivande till deras försäljning inhämtas. På sätt tidigare i liknande fall tillämpats, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva föreliggande köpeanbud och fastställa de villkor, under vilka varje särskilt område må försäljas, varvid bör särskilt beaktas möjligheten av därför lämpliga områdens utnyttjande för egnahemsanläggningar. De inflytande försäljningssummorna torde såsom tidigare i regel pläгат ske och järnvägsstyrelsen jämväl nu föreslagit böra tillföras statens järnvägars fond för markförvärv.

Departements-
chefen.

Beträffande frågan om överlåtelse till Lomma municipalsamhälle utan ersättning av statens järnvägar tillhörig andel i viss för $\frac{3}{20}$ mantal Vinstorp nr 2 samfällad vägmark torde, med hänsyn till vad järnvägsstyrelsen upplýst, betänkligheter mot det begärda medgivandet icke böra möta.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att de i förenämnda förteckning avsedda, statens järnvägar tillhöriga markområden må försäljas under villkor, som av Kungl. Maj:t fastställas, ävensom att statens järnvägar tillhörig andel i den för $\frac{3}{20}$ mantal Vinstorp nr 2 samfällda vägmark må till Lomma municipalsamhälle utan ersättning överlåtas;

dels ock besluta, att de medel som i anledning av berörda försäljningar inflyta, skola tillföras statens järnvägars fond för markförvärv.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.

Förteckning över statens järnvägar tillhöriga fastigheter och fastighetsdelar,
som ej äro eller beräknas bliva för järnvägsändamål behöfliga.

L ä g e	Sektion km. från	Ungefärlig areal, kvm.	A n m ä r k n i n g a r
<i>I distriktet.</i>			
44 st. banyaktsstugor och 1 st. banmästarstuga med tillhörande mark- områden.	—	Arealen växlar mellan 400 och 4,550 kvm.	
	Stockholm		
Uttran—Rönninge	27.700	19,500	
Gnesta	—	2,300	
Sparreholm	—	2,900	Bebyggt (bostadshus nr 9 A).
Flen	—	137	
Katrineholm	—	597	Bebyggt (hus nr 8, överliggningshus).
Hallsberg	—	990	” (hus nr 9 Q).
Örebro	—	3,451	{Gatu- och kvartersmark vid och inom kvarteret Orgeln.
Frövi	—	4,775	Bebyggt (bostadshus nr 9 B).
Snyten	—	1,500	” (” ” 9 B).
	Järna		
Järna—Hölö	7.670	1,650	Oanvänd banvaktsstugutomt.
Norrvrå—Vagnhärad	13.350	1,600	” ”
Västerljung—Lästringe	27.580	2,530	” ”
Svårtagård—Sjösa	47.420	1,800	” ”
Sjösa—Nyköping Ö.	53.000	1,550	” ”
Enstaberga—Jönåker	69.625	1,900	” ”
Åby	—	2,650	Bebyggt (bostadshus nr 9 F).
”	—	4,600	
	Stockholm		
Graversfors—Åby	173.900	4,300	
Malmslätt	—	62,063	Uttömt grustag jämte tillfartsspår.
<i>II distriktet.</i>			
18 st. banvaktsstugor med tillhörande markområ- den.	—	Arealen växlar mellan 320 och 1,805 kvm.	
	Stockholm		
Ulvåker—Skövde	311.400	3,850	
Valtorp—Torbjörntorp	337.300	2,500	
” ”	338.350	800	
Falköping—Ranten	—	6,540	3 st. obebyggda tomter i kvarteret Storcken.
Partille	—	2,700	Uttömt grustag.
Kristinehamn	—	2,331.1	{Obebyggda tomterna nr 7 och 8 i kvar- teret Uroxen.
Karlstad	—	290	
Arvika	—	1,237.5	Obebyggda tomterna nr 295 A och 295 B.
Ottebol	—	3,170	
Oforsen	—	3,312	Tvåne uthyrda egnahemstomter.
Vansbro	—	65,500	
Varberg	—	840	Bebyggt (bostadshus Platsarna nr 21).
”	—	355	” (” Danielsdal nr 6).
”	—	3,270	6 st. obebyggda områden.
Getinge	—	600	Läg. Pumphuset nr 2 (Hörsås 2 ^o).

L ä g e	Sektion km. från	Ungefärlig areal, kvm.	An m ä r k n i n g a r
<i>III distriktet.</i>			
12 st. banvaktsstugor med tillhörande markområ- den.	—	Arealen växlar mellan 750 och 4,000 kvm.	
Sommen.....	—	800	
Stockholm			
Sommen—Tranås	292.030	2,250	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Frinnaryd	—	8,600	Uttömt grustag.
Nässjö	—	1,770	Bebyggt (bostadshus nr 9 H).
”	—	1,227	{ Obebyggda tomten nr 6 i kvarteret Västana.
Lamhult.....	—	1,070	
Vislanda—Enerya.....	453.170	1,210	Förutvarande banvaktsstugutomt.
” — ”	458.870	1,410	” ”
Enerya—Liatorp	464.300	2,060	” ”
Ålmhult—Killeberg	488.240	1,570	” ”
Killeberg	—	11,510	Bebyggt (bostadshus nr 9 B).
”	—	16,225	4 områden.
Killeberg—Osby	494.610	1,840	Förutvarande banvaktsstugutomt.
” — ”	495.910	6,170	2 områden.
” — ”	496.150	2,850	
” — ”	499.000	18,800	Förutvarande banvaktsstugutomt m. m.
” — ”	504.100	6,000	Sidotag m. m.
Hästveda	—	2,160	2 områden (sidotag).
Hästveda—Ballingslöv	523.840	8,500	
Ballingslöv—Hässleholm	527.450	2,600	
” — ”	530.060	2,500	Förutvarande banvaktsstugutomt.
” — ”	—	1,600	
Hässleholm	—	5,000	{ Del av 1/64 mtl Låreda nr 2 litt B; bygg- nadskvarter enligt fastställd stadsplan.
Eslöv—Örtofta.....	586.696	630	
” — ”	586.900	2,700	Uthyr till Eslövs stad.
Fosieby—Lockarp	625.450	360	
Arrie—Jordholmen	632.900	1,200	
Östra Grevie—Slågarp	638.700	3,450	
” — ”	638.800	540	
Slågarp—SkyttsVemmerlöv	642.000	1,660	
Sk. Vemmerl.—Trälleb. F.	645.680	1,325	
Laholm	—	1,500	
Göteborg			
Stävieby—Flädie.....	282.200	1,940	
Kävlinge			
Rinnebäck—Krutmöllan..	4.150	2,200	
<i>IV distriktet.</i>			
34 st. banvaktsstugor med tillhörande markområ- den.	—	Arealen växlar mellan 950 och 6,400 kvm.	
Stockholm			
Jularbo	—	1,890	Område för ny allmän väg.
Järbo—Medskogsheden.....	237.378	1,150	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Bollnäs	—	29,200	Mark utmed Ljusne älv.
”	—	31,000	{ Dala—Hälsinglands järnvägs verkstäder m. m.
Hennan—Hälsingenybo....	411.002	3,500	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Hälsingenybo—Ramsjö....	414.900	600	
” — ”	418.988	5,600	Förutvarande banvaktsstugutomt.

L ä g e	Sektion km. från	Ungefärlig areal, kvm.	A n m ä r k n i n g a r
	Stockholm		
Juån—Östavall	460.050	2,450	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Östavall	—	4,300	
Ånge	—	50,000	{ Av hemmansdelen 7/8 mål Ånge nr 3 litt. Kca och lägenheten Ånge 3 ¹⁴⁰ .
Dockmyr—Gastsjön	553.796	3,000	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Graninge—Helgum	628.650	3,600	” ”
Sollefteå	—	1,400	3 områden.
Kilafors—Landafors	305.530	850	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Stavre—Gällö	532.300	6,900	2 områden.
Tång—Krokom	598.800	1,600	Oanvänd banvaktsstugutomt.
” — ”	600.300	1,700	” ”
Trångsviken—Mattmar	638.450	5,500	Uttömt dytag.
Järpen—Undersåker	674.900	3,200	Förutvarande banvaktsstugutomt.
Undersåker—Åre	686.000	1,300	Oanvänd ”
Duved—Gevsjön	707.700	1,300	Förutvarande banvaktsstugutomt.
” — ”	711.000	5,200	Uttömt grustag.
Gevsjön—Ånn	716.850	3,100	Oanvänd banvaktsstugutomt.
<i>V distriktet.</i>			
22 st. banvaktsstugor med tillhörande markområ- den.	—	Arealen växlar mellan 1,000 och 9,000 kvm.	
Trehörningsjö	—	2,880	Bebyggda läg. Trehörningsjö 1 ⁶¹ .
Vännäs	—	9,400	{ Områden för och invid statens järn- vägars vattenledning och bostadshus nr 9 B.
”	—	986	Obebyggda tomten nr 15.
Vindeln	—	3,050	
Yttersjön	—	1,960	Bebyggt (bostadshus nr 9).
Jörn	—	8,800	
Boden södra—Boden C.	1,142.486	1,160	Tomtområde vid Lundagård.
Boden	—	3,521.82	{ Obebyggda tomterna nr 1, 2 och 3 i kvarteret Frej.
”	—	872	Område öster om malmtågsspåret.
Malmberget (Välkomman)	—	2,100	Bebyggt (bostadshus nr 9).
Moliden—Västerhus	753.480	195	
Översjöla—Örnsköldsvik	761.483	650	
Bergsholmen	—	12,500	
Kallholmen	—	7,500	2 områden.